

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตลอดระยะเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมุ่งหน้าสู่ความทันสมัย ซึ่งเริ่มต้นอย่างจริงจังตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมานั้น ผลที่ตามมาก็คือได้ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมเงินตราและสังคมบริโภคนิยมที่ประชาชนถูกกระตุ้นให้เพิ่มการบริโภคตลอดเวลา เพื่อคูดซับผลผลิตต่างๆ บริการต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งภายใต้สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจลักษณะนี้ คนจำนวนมากตกอยู่ในภาวะที่หาเงินได้ไม่พอกับความต้องการจะใช้หรืออยู่ในภาวะที่รายจ่ายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว่ารายได้ตลอดเวลา และนำไปสู่ภาวะหนี้สิน ผู้ที่หาเงินได้น้อยก็จะกลายเป็นคนยากจน ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จึงได้มีเป้าหมายชัดเจนที่มุ่งจะลดความยากจนทั้งในเมืองและชนบท แต่เมื่อเริ่มต้นใช้แผนฯ ฉบับที่ 8 ในปี พ.ศ. 2540 ก็ได้เกิดปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้ปัญหาความยากจนกลับเพิ่มพูนอีกครั้งหนึ่ง โดยในช่วงสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 มีสัดส่วนคนจนร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีจำนวน 6.8 ล้านคน แต่หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจสัดส่วนคนจนกลับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 คิดเป็นคนจน 9.9 ล้านคนในปี พ.ศ. 2542 โดยคนจนส่วนใหญ่ร้อยละ 69 ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม (จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร, 2552)

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2544-2549) ก็ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยกำหนดเป้าหมายที่จะลดความยากจนลงพร้อมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งคือ การเสริมสร้างฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้เป็นแกนหลักของสังคมไทย และได้มุ่งเน้นการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งทางด้านคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบการบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับอันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งในช่วงนี้ได้มีนโยบายต่างๆ ออกมามากมายเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนทั้งในชนบทและเมือง โดยเฉพาะนโยบายในรูปแบบของการให้เงินกองทุนกับชุมชนทั่วประเทศ โดยเพิ่มความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้มากกว่าเดิม ในส่วนเงินที่สนับสนุนไปยังชุมชนนั้น ได้เน้นให้ชุมชนบริหารจัดการกองทุนเอง

ส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและกลุ่มธุรกิจชุมชน สนับสนุนแหล่งเงินทุนที่ให้บริการสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนแออัด ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เน้นส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน (วิชุดา มาตันบุญ และสมนึก ชัชวาลย์, 2549)

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2544 นั้นเป็นโครงการหนึ่งที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการแก้ไขความยากจนภายในประเทศไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจัดเป็นโครงการหนึ่งที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง ทั้งยังเป็นการสร้างแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชน และเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านและชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายโอกาสให้คนในชนบทเข้าหาแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น โดยรัฐได้มีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะเงินทุนหมุนเวียนสำหรับสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน (วิชุดา มาตันบุญ และสมนึก ชัชวาลย์, 2547) นอกจากนั้นในงานวิจัยของวิชุดา มาตันบุญ และสมนึก ชัชวาล ยังได้กล่าวไว้ว่า หากพิจารณาในด้านบวกโครงการต่างๆ เหล่านี้ เช่น การสนับสนุนแหล่งเงินทุนที่ให้บริการสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำ การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและกลุ่มธุรกิจชุมชน เป็นต้น มีส่วนทำให้เศรษฐกิจของประเทศกระตุ้นขึ้นมา แต่หากพิจารณาอีกด้านหนึ่งพบว่า โครงการเหล่านี้บางส่วนได้สร้างปัญหาภาระหนี้สินให้กับประชาชนอีกระลอกหนึ่ง และกลายเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องให้กับชุมชนหลายแห่งโดยเฉพาะปัญหาหนี้สินภาคประชาชน

จากข้อมูลจำนวนหนี้สินทั่วประเทศโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้นพบว่า จำนวนหนี้สินทั่วประเทศโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนได้เพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2544 ที่มีหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนจำนวน 68,279 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 82,485 บาท 104,571 บาท 116,585 บาท 116,681 บาท 134,699 บาท และ 136,562 บาท ในปี 2545 2547 2549 2550 2552 และ 6 เดือนแรกของปี 2554 ตามลำดับ ซึ่งสามารถเห็นได้จากตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 จำนวนหนี้สินทั่วประเทศโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือน พ.ศ. 2544-2554

หน่วย: บาท

	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2547	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2552	6 เดือนแรก ปี 2554
ทั่วประเทศ	68,279	82,485	104,571	116,585	116,681	134,699	136,562

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2555

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าจำนวนหนี้สินทั่วประเทศโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนได้เพิ่มขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี 2544 จนถึง 6 เดือนแรกของปี 2554 ซึ่งสอดคล้องกับบทความในรายงานการสัมมนาวิชาการประจำปี 2549 ของเพลินพิศ สัตย์สงวนที่ได้กล่าวไว้ว่า ในช่วงที่มีการใช้นโยบายประชานิยม เช่น โครงการกองทุนหมู่บ้าน ทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นมาก เนื่องมาจากการที่ชาวบ้านสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น ทำให้มีเงินจับจ่ายใช้สอยมากขึ้นจนทำให้เกิดภาระหนี้สินที่มากขึ้น ซึ่งถ้าไม่รีบแก้ไข อาจก่อให้เกิดวิกฤตการณ์การเงินในอนาคตได้

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในช่วงปี 2546-2549 มีการเพิ่มทุนให้กับกองทุนที่มีการบริหารจัดการที่ดีอีกกองทุนละ 1 แสนบาท จำนวน 23,256 แห่ง ซึ่งความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากรายงานติดตามและประเมินผลโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 นั้นพบว่ามีกองทุนเป้าหมายที่จะเพิ่มทุนจำนวน 79,255 กองทุน กระจายอยู่ในทุกภาค ได้ดำเนินการเพิ่มทุนแล้ว 7 ครั้ง จำนวน 70,011 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 88.44 ของจำนวนกองทุนเป้าหมาย วงเงิน 16,633.4 ล้านบาท หรือร้อยละ 85.04 ของวงเงินงบประมาณที่ตั้งไว้สำหรับการเพิ่มทุนรวม 19,559.2 ล้านบาท และกองทุนที่ยังไม่ได้เพิ่มทุนอีก 9,164 กองทุน เป็นกองทุนที่ไม่ขอเพิ่มทุน 356 กองทุน และขอเพิ่มทุนแต่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนจำนวน 8,808 กองทุน ส่วนใหญ่เป็นกองทุนฯ ที่ไม่สามารถจดทะเบียนได้เนื่องจากมีหนี้ค้างชำระจำนวนมาก หรือไม่สามารถปิดงบการเงินได้ สำหรับการชำระคืนเงินกู้ และหนี้ค้างชำระ จากการศึกษาของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) ร่วมกับสถาบันการเงินหน่วยงาน และสถาบันการศึกษา ในช่วงปี 2547-2549 พบว่าผู้กู้เงินจากกองทุนบ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สามารถชำระหนี้คืนกองทุนมีแนวโน้มที่ลดลงจากร้อยละ 95.26 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 92.85 และ 88.26 ในปี 2548 และ 2549 ตามลำดับ และผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยบริษัท เอ็กเซลเลนท์ บิซิเนส แมเนจเมนท์ จำกัดในปี 2553 พบว่า ความสามารถชำระหนี้คืนกองทุน เท่ากับร้อยละ 77.3 ซึ่งจะเห็นได้จากตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 การชำระคืนเงินกู้และหนี้ค้างชำระของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หน่วยงาน	ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549		ปี 2553	
	ชำระคืน	ค้างชำระ	ชำระคืน	ค้างชำระ	ชำระคืน	ค้างชำระ	ชำระคืน	ค้างชำระ
	%	%	%	%	%	%	%	%
สทพ.	95.26	4.74	92.85	7.15	88.26	11.74	77.30	22.70

ที่มา: สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2554

จากตารางที่ 1.2 จะเห็นได้ว่าจากปี 2547 จนถึงปี 2553 ความสามารถในการชำระหนี้ค้ำเงินกองทุนหมู่บ้านมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ร้อยละ 95.26 ในปี 2547 ลดลงเหลือร้อยละ 77.30 ในปี 2553

สำหรับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของจังหวัดลำพูนนั้นได้มีการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 รวมจำนวนทั้งสิ้น 589 กองทุน โดยอำเภอที่มีจำนวนเงินกองทุนมากที่สุดคืออำเภอเมืองลำพูน รองลงมาคือ อำเภอป่าซาง ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดลำพูน ประจำปี 2554

ที่	อำเภอ	จำนวนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	จำนวนเงินกองทุน (บาท)	จำนวนสมาชิกกองทุน (ราย)
1	เมืองลำพูน	173	285,130,486.68	32,744
2	ป่าซาง	89	150,559,469.18	18,215
3	บ้านโฮ่ง	62	105,808,783.50	9,286
4	ลี้	99	133,892,758.84	6,369
5	แม่ทา	71	120,745,261.49	11,574
6	ทุ่งหัวช้าง	35	48,316,591.51	4,336
7	บ้านธิ	36	60,395,966.73	4,680
8	เวียงหนองล่อง	24	42,935,546.34	4,189
รวม 8 อำเภอ		589	947,784,864.27	91,393

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดลำพูน 2554

สำหรับการดำเนินงานโครงการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดลำพูน พบว่า จังหวัดลำพูน ได้สนับสนุนการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 571 กองทุน คิดเป็นเงินจำนวน 152,720,000 บาท คงเหลือกองทุนหมู่บ้านที่ไม่ขอเพิ่มทุนจำนวน 18 กองทุน ในพื้นที่อำเภอต่างๆ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 การดำเนินงานโครงการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดลำพูน ประจำปี 2554

ที่	อำเภอ	จำนวนกองทุน			การขอเพิ่มทุน	
		หมู่บ้าน	ชุมชนเมือง	รวม	ขอเพิ่มทุนแล้ว	คงเหลือ
1	เมืองลำพูน	159	14	173	165	8
2	แม่ทา	71	-	71	70	1
3	ป่าซาง	89	-	89	85	4
4	บ้านธิ	36	-	36	36	-
5	บ้านโฮ่ง	62	-	62	61	1
6	ทุ่งหัวช้าง	35	-	35	35	-
7	ลี้	99	-	99	97	2
8	เวียงหนองล่อง	24	-	24	22	2
	รวม	575	14	589	571	18

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดลำพูน 2554

จากตารางที่ 1.4 จะเห็นได้ว่ามีกองทุนหมู่บ้านที่ยังไม่ขอเพิ่มทุนอยู่ 18 กองทุน ซึ่งมีสาเหตุโดยรวมจาก ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เงินขาดบัญชีและหนี้ค้างชำระ มีปัญหาการบริหารเงินกองทุน คณะกรรมการและสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามการดำเนินงาน จำนวนสมาชิกไม่ถึงเกณฑ์ และมีความประสงค์ไม่ขอเพิ่มทุน

จากรายงานการดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชนปี 2554 ของจังหวัดลำพูน พบว่า จังหวัดได้สนับสนุนการดำเนินงานสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบและสถาบันการเงินชุมชนนำร่อง โดยคัดเลือกกองทุนหมู่บ้านที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการในรูปแบบสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบ และกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนนำร่อง ซึ่งกองทุนหมู่บ้านในอำเภอป่าซาง และอำเภอเมืองลำพูนก็ได้รับการคัดเลือก และได้รับการสนับสนุน

งบประมาณจากสถาบันการเงินให้เป็นสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบ และสถาบันการเงินชุมชนนำร่องเป็นจำนวน 4 กองทุน โดยเป็นอำเภอที่มีกองทุนที่ได้รับคัดเลือกให้ดำเนินการในรูปแบบสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบ และสถาบันการเงินชุมชนนำร่อง เป็นจำนวนมากกว่าอำเภออื่นๆ

สำหรับการอนุมัติให้กู้เงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดลำพูนนั้น ได้มีการอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีความประสงค์ขอกู้เงิน โดยมีวัตถุประสงค์ในการขอกู้ประกอบไปด้วย เพื่อการผลิต (การเกษตร) เพื่อการค้าขาย เพื่ออุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อการบริการ และเพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1.5

ตารางที่ 1.5 การอนุมัติให้เงินกู้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านของจังหวัดลำพูนในปี พ.ศ. 2552-2554

วัตถุประสงค์	ปี พ.ศ. 2552		ปี พ.ศ. 2553		ปี พ.ศ. 2554	
	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนสมาชิก (ราย)	จำนวนเงิน (บาท)
เพื่อการผลิต (เกษตร)	24,194	256,869,500	36,291	385,304,250	79,840	423,834,675
เพื่อการค้าขาย	6,284	141,424,000	12,568	212,136,000	27,650	233,349,600
เพื่ออุตสาหกรรมในครัวเรือน	662	47,498,000	828	71,247,000	993	78,371,700
เพื่อการบริการ	438	16,344,200	504	24,516,300	604	29,419,560
เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน	5,212	73,927,000	3,909	81,319,700	4,691	89,451,670
รวม	36,790	536,062,700	54,099	774,523,250	113,778	854,427,205

ที่มา: สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดลำพูน 2554

จากตารางที่ 1.5 จะเห็นได้ว่าได้มีการอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้นทุกปี โดยวัตถุประสงค์เพื่อการผลิต (เกษตร) มีจำนวนผู้ขอกู้มากที่สุด และได้รับการอนุมัติให้เงินกู้เป็นจำนวนมากที่สุดรองลงมาคือ วัตถุประสงค์เพื่อการค้าขาย

สำหรับการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านของจังหวัดลำพูนซึ่งประกอบไปด้วย 8 อำเภอ คือ ท่งหัวช้าง บ้านธิ บ้านโฮ่ง ป่าซาง ลี้ เมืองลำพูน เวียงหนองล่อง และแม่ทา โดยมีกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 589 กองทุน ในปี 2553-2554 นั้นพบว่า ในปี 2553 นั้น มีผู้กู้ที่ชำระคืนเงินกู้ตามสัญญาได้เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 23,689 ราย คิดเป็นเงินจำนวน 317,007,960 บาท และมีผู้กู้ที่ค้างชำระเงินกู้รวมทั้งสิ้น 18,521 ราย คิดเป็นเงินจำนวน 250,130,143 บาท สำหรับปี 2554 นั้นพบว่า มีผู้กู้ที่ชำระคืนเงินกู้ตามสัญญาได้เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 25,780 ราย คิดเป็นเงินจำนวน 359,757,943 บาท และมีผู้กู้ที่ค้างชำระเงินกู้รวมทั้งสิ้น 12,896 ราย คิดเป็นเงินจำนวน 165,298,882 บาท ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1.6 และ 1.7

ตารางที่ 1.6 การชำระเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดลำพูนงวดเดือนเมษายนถึง
เดือนกันยายน ปี 2553

อำเภอ	จำนวน (กองทุน)	การชำระเงินกู้			
		ส่งคืนใช้ตามสัญญา		ค้างชำระ	
		ผู้กู้ (ราย)	เป็นเงิน (บาท)	ผู้กู้ (ราย)	เป็นเงิน (บาท)
บ้านธิ	36	2,385	39,700,400	5	1,825,000
บ้านโฮ่ง	63	478	5,738,000	4,979	68,547,100
ป่าซาง	89	2,289	31,893,879	3,023	39,296,853
ลี้	99	5,825	71,534,850	5,699	71,540,550
เมืองลำพูน	173	6,093	90,368,924	261	4,278,357
เวียงหนองล่อง	24	2,333	20,652,824	701	6,009,900
แม่ทา	70	4,199	56,358,383	3,786	57,618,383
รวมทั้งสิ้น	589	23,689	317,007,960	18,521	250,130,143

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย 2554

ตารางที่ 1.7 การชำระเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดลำพูนงวดเดือนเมษายนถึง
เดือนกันยายน ปี 2554

อำเภอ	จำนวน (กองทุน)	การชำระเงินกู้			
		ส่งคืนใช้ตามสัญญา		ค้างชำระ	
		ผู้กู้ (ราย)	เป็นเงิน (บาท)	ผู้กู้ (ราย)	เป็นเงิน (บาท)
ทุ่งหัวช้าง	35	87	760,700	67	1,014,000
บ้านธิ	36	2,565	44,308,133	6	530,500
บ้านโฮ่ง	62	359	4,296,500	4,860	54,132,100
ป่าซาง	89	2,289	31,893,879	3,023	39,296,853
ลี้	99	7,887	111,218,600	263	3,518,789
เมืองลำพูน	173	6,132	91,368,924	261	4,278,357
เวียงหนองล่อง	24	2,333	20,652,824	701	6,009,900
แม่ทา	71	4,128	55,258,383	3,715	56,518,383
รวมทั้งสิ้น	589	25,780	359,757,943	12,896	165,298,882

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย 2555

จากการที่อำเภอป่าซาง มีจำนวนเงินกองทุนที่สามารถนำไปจัดสรรให้กู้ได้มากซึ่งมีจำนวนเงินกองทุนเท่ากับ 150,559,469.18 บาท อีกทั้งยังมีกองทุนที่ประสบความสำเร็จที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นสถาบันการเงินชุมชนต้นแบบ และสถาบันการเงินชุมชนนำร่องเป็นจำนวนถึง 4 แห่ง และจากการที่มีจำนวนกองทุนหมู่บ้านที่สามารถขอเพิ่มทุนจากธนาคารออมสิน และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้จำนวน 85 กองทุน แสดงว่ากองทุนหมู่บ้านในอำเภอป่าซางส่วนใหญ่สามารถบริหารจัดการกองทุนได้ดี ถึงแม้ว่าจะมีอยู่เพียง 4 กองทุนที่ไม่สามารถขอเพิ่มทุนได้ เนื่องจาก 4 กองทุนดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับหนี้ค้างชำระ เงินขาดบัญชี เป็นต้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่มีผลต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ เนื่องจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถเป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านได้อย่างยั่งยืนนั้นจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงินสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดในสัญญา ซึ่งรัฐบาลก็ได้ให้ความหวังโยในเรื่องการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการเกี่ยวกับการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก ทั้งนี้เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านสามารถเป็นเงินทุนหมุนเวียนอยู่ภายในหมู่บ้านตลอดไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไป การกู้ยืม และการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
- 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้ยืมเงินที่มีต่อการบริหารจัดการของคณะกรรมการและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
- 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านชำระคืนเงินกู้ตามสัญญา เพื่อความยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้าน
- 2) กองทุนหมู่บ้านอื่นๆ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารลูกหนี้ของกองทุนหมู่บ้านเพื่อความยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้าน
- 3) นักเรียน นักศึกษาและนักวิชาการ สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ไปใช้ในการศึกษาต่อ หรือเพื่อการสืบค้นข้อมูลหรือนำไปใช้ในการอ้างอิงต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล การเป็นสมาชิกของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน การกู้ยืม และการชำระคืนเงินกู้ ศึกษาทัศนคติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อการบริหารจัดการของคณะกรรมการและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากการเก็บแบบสอบถามซึ่งสอบถามเฉพาะสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้กู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน และมีกำหนดชำระคืนเงินกู้ในปีพ.ศ. 2554 โดยจะดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2555 รวมทั้งสิ้น 566 ราย

1.5 นิยามศัพท์

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551

สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน หมายถึง สมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

เงินกู้ หมายถึง จำนวนเงินที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้กู้จากกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ความสามารถชำระคืน หมายถึง ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกโดยสามารถชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้หมดภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้